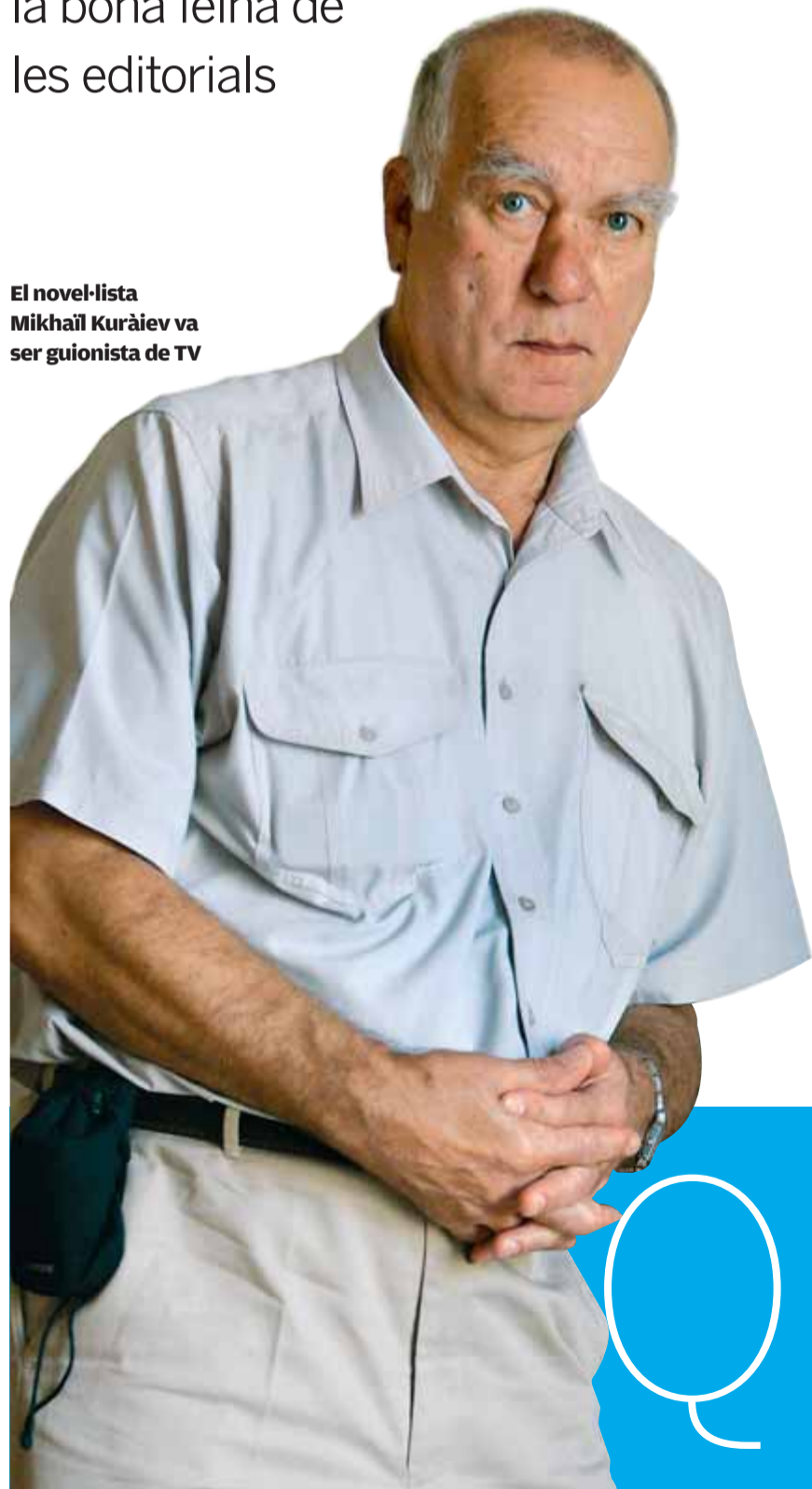

Recentment s'han publicat força traduccions al català d'obres en rus, tant dels grans clàssics com d'autors moderns perseguits pel règim i, per aquest motiu, poc coneguts entre nosaltres. A més de la qualitat de les obres traduïdes, cal destacar la professionalitat dels traductors catalans i la bona feina de les editorials

El novel·lista
Mikhaïl Kuràiev va
ser guionista de TV

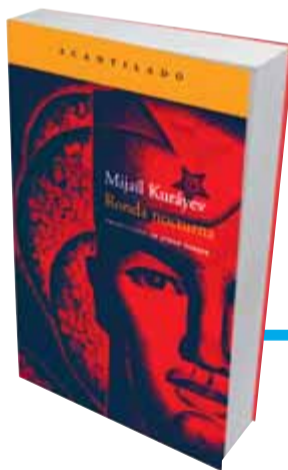
Pla quinquennal de la traducció

■ Xènia Dyakonova

Entre les obres literàries publicades darrerament en català, curiosament, hi ha un alt percentatge de traduccions del rus. Per una banda, és degut al fet que els escriptors russos moderns han après a donar-se a conèixer a l'estranger, i els clàssics del XIX i del XX, no gaire llegits fora de Rússia, continuen provocant l'interès d'aquells lectors catalans que, a més, són capaços de traslladar-los a la seva llengua. D'altra banda, la presència creixent de llibres d'autors russos en el mercat català és el resultat de l'aparició recent d'un gran nombre de traductors, especialistes en filologia eslava i coneixedors refinats de la llengua catalana, que porten a terme la seva tasca amb una eficiència sorprenent. Finalment, també és important el paper de les editorials, que s'obren cap al món eslav i publiquen els llibres traduïts en unes edicions cada vegada més riques i enriquidores.

A hores d'ara ja no és cap secret que els millors escriptors de l'època soviètica eren dissidents, i per això no només estaven privats del dret de publicar sinó que van acabar empresonats o afusellats. Per tant, no és estrany que quan van assolir el reconeixement pòstum, als

seus editors els va costar un ull de la cara recuperar les seves obres, prohibides durant tants d'anys i distribuïdes de manera clandestina. És només des de fa pocs anys que a les llibreries russes es poden trobar llibres dels autors més brillants de les avantguardes, alguns dels quals ja s'estudien al batxillerat i esdevenen famosos arreu del món. Aquest és el cas de Daniil Kharms (1905-1942), un dels poetes, contistes i dramaturgs més originals i extravagants del país, que combinava en la seva obra heterogènia elements del surrealisme, del teatre de l'absurd, de l'humor negre, de la sàtira i de la poesia pura. No va poder fer cap carrera acadèmica, va ser ingressat al manicomi diverses vegades i un any abans de la seva mort se'l van endur els oficials de la policia secreta... i no va tornar a casa mai més. Per primera vegada a Catalunya i en català, enguany ha aparegut una *Petita antologia* de Daniil Kharms, traduïda per Miquel Cabal i publicada per Edicions del 1984. Es tracta d'un llibre atractiu i elegant, en el qual s'ofereix al lector una tria de contes, textos autobiogràfics i una obra de teatre d'aquest personatge curiosíssim. La traducció de Cabal és fidel, sensata i viva, es llegeix bé i manté l'esperit de l'original. A més, l'edició està completada amb les notes

Ronda nocturna
Mijail Kuráyev
Acantilado
Barcelona, 2007
Preu: 13 €
Pàgines: 111

Mikhaïl Kuràiev: la banalitat

■ Ignasi Aragay

Mikhaïl Kuràiev "no volia ser escriptor, així es titula la meua autobiografia". Sona literari, oi? Doncs esborreu-ho. Tampoc és aquesta la seva intenció.

Kuràiev (Sant Petersburg, 1939), durant anys guionista de cine, senzillament evitava publicar perquè el seu lector ideal no el llegeix a ell, sinó als clàssics russos -i a Dant, Cervantes...-. "Si som hereus d'alguna cosa, és de la

QUE VÉNE

del traductor que aclareixen els detalls referents a la realitat russa o soviètica i ajuden el lector català a entendre millor el món de l'autor que, veritablement, és un món a part.

A més d'això, aquest any ha sortit la primera traducció catalana d'una obra de Liudmila Ulítskaia (1943), una de les escriptores russes més populars del moment. Ulítskaia, biòloga de formació, va començar la seva carrera artística com a guionista de cine, va treballar en un teatre jueu i més tard es va dedicar exclusivament a la literatura, cultivant el gènere de la novel·la i del conte. En la seva obra, hereva de la tradició de la prosa decimonònica, descriu el món rus modern i la crisi de la intel·lectualitat moscovita servint-se d'una ironia subtil i d'un sentit de l'observació força agut. La novel·la *Sincerament vostre, Xurik*, en traducció de Marta Rebón i publicada per Quaderns Crema, dona a entendre que la fama de l'autora no és fruit d'un atzar. Gràcies a una traducció digna i acurada, el públic català podrà llegir un llibre ben il·lustratiu d'Ulítskaia i posar-se al dia de la moda literària a Rússia. Cal esmentar també l'esplèndida *Antologia de poesia russa*, traduïda per Guillem Nadal, revisada i anotada per Gerard

Liudmila Ulítskaia és biòloga de formació i va ser guionista de cine

Adrover Thomàs i publicada per Moll. Es tracta d'un recull de poemes dels representants més reconeguts de la tradició poètica russa, començant per Puixkin i acabant amb levtuixenko. La feina inspirada de Nadal, sotmesa al control sagraç d'Adrover, fa possible que els poemes que més estimem els parlants del rus puguin transcendir l'àmbit lingüístic en el qual van ser concebuts i tinguin una nova vida en català. El mateix passa amb moltes obres clàssiques que s'han traduït darrerament, com les nombroses edicions de poemes i obres dramàtiques de Puixkin, en versió de Jaume Creus i publicades per Edicions la Guineu, i amb les novel·les menors de Tolstoi, com

Aleksandr Puixkin és un altre dels autors russos traduïts fa poc

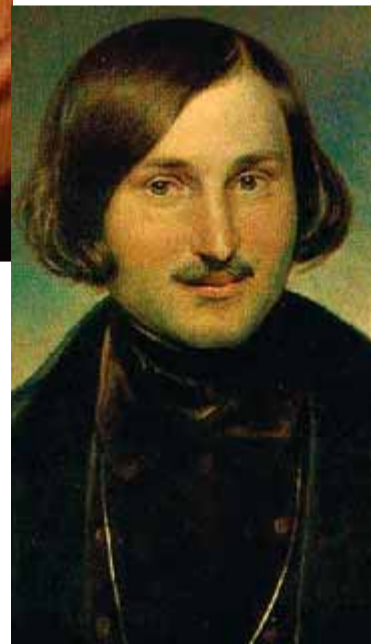
Felicitat conjugal i *El diable*, del mateix traductor i d'Edicions del 1984. El que demostra aquesta quantitat i també l'alta qualitat de les obres russes traduïdes és que els traductors catalans treballen molt, molt bé i amb molta velocitat, com si haguessin de complir un d'aquells plans quinquennals que imposava el règim soviètic. M'agradaria destacar que les quatre editorials que he

Dostoievski, un dels grans de la literatura russa, autor de 'Crim i càstig'

citat respecten la feina dels traductors, cosa poc habitual, i posen els seus noms a les cobertes dels llibres, cosa encara menys habitual. *

L'ucraïnès Nikolai Vasilievitx Gogol, autor d'Ànimes mortes'

del mal i la recerca de les ànimes perdudes

literatura que parla de les ànimes perdudes, de la seva resurrecció per donar vida als vius". El seu primer llibre, *El capità Dikshein*, es va publicar el 1987, quan ja havia complert 48 anys: "Vaig dir que havia trigat 10

anys a escriure'l perquè em feia vergonya la veritat: n'hi vaig estar 20". S'ha convertit en un clàssic modern al seu país. La primera obra seva que surt a l'Estat és *Ronda nocturna*, traduïda per Jorge Ferrer. Transcorre en l'època

estalinista i mostra poèticament la banalitat del mal, la seva terrible inconsistència. "No volia escriure res antisoviètic, ni criticar o agradar al poder. La lluita contra qualsevol ideologia és venjativa. Sols volia agradar

a una persona, avui líder d'un partit rus important, l'MK, partit d'un sol membre. La meua única idea, la meua única fe és l'home". Ni que sigui l'home buit, el botxí amoral que una nit blanca recorda la seva vida. *

Reportatge

NELS RUSSOS